

**Χαιρετισμός του κ. Οδ. Κυριακόπουλου
Προέδρου του ΣΕΒ
Στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο
«Το Μέλλον της Εργασίας: Βασικές Προκλήσεις
της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης»**

**13-14 Φεβρουαρίου 2003
ΑΣΤΕΡΑΣ Βουλιαγμένης**

Στην εποχή των μεγάλων αλλαγών, των ταχυτήτων, των τεχνολογικών επιτευγμάτων και της αδιάκοπης ροής της πληροφορίας, καλούμαστε να σταθούμε με πολλή σκέψη και βαθιά θεώρηση μπροστά σε ένα θέμα εξόχως κοινωνικό, ιστορικό και άμεσα οικονομικό. Στο θέμα της «εργασίας», θέμα που συνδέεται άμεσα με τον άνθρωπο.

Κανείς σήμερα δεν μπορεί να αρνηθεί ότι οι θεωρίες για την εργασία έχουν αλλάξει, αλλάζουν και θα αλλάζουν αφού σηματοδεύονται από τα διαδοχικά στάδια της ιστορικής εξέλιξης του ανθρώπου.

Η εμφάνιση της βιομηχανικής περιόδου συνιστά οπωσδήποτε μια ριζική αλλαγή όπου ο καθένας αμείβεται για την εργασία του και υπολογίζεται σύμφωνα με την ατομική προσφορά του ενώ λαμβάνει ένα μισθό από τον οποίον εξαρτάται αυτός και η οικογένειά του σχεδόν απόλυτα. Σήμερα πλέον η κοινωνική μας ζωή και κατάταξη εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από την εργασία μας.

Στις σύγχρονες κοινωνίες η εργασία αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τη συγκρότηση της ταυτότητας του ατόμου, της προσωπικότητάς του και της κοινωνικοποίησής του, καταστάσεις απαραίτητες για την ομαλή εξέλιξη κάθε κοινωνίας. Η εργασία εξασφαλίζει εισόδημα για την επιβίωση του ατόμου, ευκαιρίες για την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων αλλά και για την οργάνωση του κύκλου των καθημερινών του δραστηριοτήτων.

Από το περιεχόμενο που δίνουμε στην εργασία προκύπτει και η δεινή θέση αυτών που τη στερούνται.

Δεδομένου ότι βιώνουμε μία μακρά περίοδο ανεργίας, ιδιαίτερα στην χώρα μας και παρά τους σχετικά υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, υπάρχει ανάγκη συγκεκριμένων παρεμβάσεων και πολιτικών για ευκολότερη πρόσβαση στην απασχόληση για το μεγαλύτερο δυνατό τμήμα του ανθρώπινου δυναμικού.

Η ανεργία εμφανίσθηκε στην Ευρώπη την επομένη της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης, και από τα τέλη του 1973 δεν έπαψε ουσιαστικά να επιδεινώνεται, ξεπερνώντας το 1993 το 11% του ενεργού ευρωπαϊκού πληθυσμού!

Έκτοτε, η κατάσταση αυτή απασχολεί ευρύ φάσμα της κοινωνίας, της πολιτικής, των κοινωνικών εταίρων τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Στην ανατολή του 21^{ου} αιώνα φαίνεται ότι μία από τις κυριότερες προκλήσεις για το μέλλον της εργασίας αποτελεί η δημιουργία απασχόλησης και ο έλεγχος και περιορισμός της ανεργίας.

Οι συγκρίσεις και οι συζητήσεις γίνονται σχεδόν πάντα θέτοντας ως αναφορά του ανταγωνιστές της Ευρώπης και κυρίως τις ΗΠΑ οι οποίοι δεν έπαψαν να δημιουργούν θέσεις απασχόλησης ακόμα και τώρα που έχουν σοβαρά προβλήματα στην οικονομία τους. Παρά τις μεγάλες απολύσεις και αναδομήσεις ολόκληρων κλάδων της οικονομίας η ανεργία δεν ξεπερνά το 5%.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει από αρκετά χρόνια αρχίσει να λαμβάνει μέτρα και πολιτικές με στόχο την ενίσχυση της απασχόλησης αποκορύφωμα των οποίων υπήρξε η θεσμοθέτηση το 1997 της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση. Σήμερα συζητούμε την Αναθεώρηση της καθώς και τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Λισσαβόνας. Η σύνδεση αυτών των πολιτικών με τις οικονομικές πολιτικές υπογραμμίζει την αλληλεξάρτηση αλλά και την κατεύθυνση για την επιτυχία του στόχου.

Η ανεργία σήμερα αντιπροσωπεύει μεν τη σπατάλη των ανθρωπίνων πόρων, απειλεί δε τη συνοχή του ευρωπαϊκού γίνεσθαι, της πορείας της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, και προξενεί κινδύνους αποσταθεροποίησης των δημοκρατικών μας δομών.

Οι γρήγορα μεταβαλλόμενες ανάγκες στην κατανάλωση και επομένως στην προσφορά και παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, η επιτακτική ανάγκη για συνεχείς αλλαγές στα συστήματα παραγωγής έχουν καταστήσει την αγορά εργασίας περισσότερο πολύπλοκη και απαιτούν μεγάλη ευελιξία. Συγχρόνως η αποτελεσματική διαχείριση του έμφυχου δυναμικού έχει καταστεί ίσως ο πλέον κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για κάθε επιχειρηματική μονάδα σε μια ανταγωνιστική οικονομία.

Ο ανταγωνισμός δεν σταματάει στο επίπεδο των μακροοικονομικών δεδομένων, αλλά αφορά το σύνολο της κοινωνίας. Οι επιχειρήσεις κατ' αρχήν για να είναι ανταγωνιστικές πρέπει να στηρίζονται κάθε μέρα και περισσότερο στη γνώση, στις ικανότητες των ατόμων και στη δυνατότητα προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Οδηγούμεθα αναπότρεπτα σε ποικίλες μορφές απασχόλησης που ξεπερνούν το υπάρχον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, που απαιτούν ευρύτερες γνώσεις, περισσότερες δεξιότητες, μεγαλύτερη υπευθυνότητα και αυξημένη κινητικότητα άρα και ευελιξία. Οι νέες μορφές απασχόλησης θα διαχειρίζονται με άλλο τρόπο το χρόνο εργασίας που θα συνδυάζει την ανάγκη της επιχείρησης για γρήγορη προσαρμογή στις ανάγκες της αγοράς, με παράλληλη όμως εξασφάλιση του εργαζομένου ότι θα εξακολουθήσει να έχει μια θέση εργασίας, όχι αναγκαστικά με τον ίδιο

εργοδότη ή κάνοντας πάντα την ίδια εργασία αλλά διατηρώντας περίπου τα ίδια εισοδήματα.

Γνώμονας αυτών των αναγκαίων προσαρμογών είναι η επίτευξη ισορροπίας στη ρύθμιση της εργασίας με στόχο την ευέλικτη λειτουργία των επιχειρήσεων με ανθρώπινο δυναμικό που θα μπορεί να ανταποκρίνεται ταχύτερα στις αναγκαίες αλλαγές.

Την ευελιξία πρέπει να τη δούμε με θετικό περιεχόμενο. Η έννοιά της ευελιξίας μπορεί να τρομάζει μερικούς γιατί βάλλει κατά της ομοιομορφίας και του τρόπου οργάνωσης που είχαμε συμφωνήσει, νομοθετήσει και συνηθίσει τις τελευταίες δεκαετίες.

Ευελιξία όμως είναι μια πλούσια λέξη που μπορεί να σημαίνει και :

- ∅ Αναδιοργάνωση και προσαρμογή
- ∅ Περισσότερο ελεύθερο χρόνο
- ∅ Μεγαλύτερη απασχολησιμότητα
- ∅ Αυξημένη κινητικότητα
- ∅ Μεγαλύτερη ικανοποίηση και δημιουργικότητα

Όλα αυτά τα στοιχεία καθώς και το ευρύτερο περιεχόμενό τους μπορεί να εξετασθούν και να αντιμετωπισθούν μέσα από τον κοινωνικό διάλογο των δύο πλευρών που έχει άλλωστε δώσει μέχρι σήμερα ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα.

Η **Στρατηγική της Λισαβόνας** ανάγει την εργασία και τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά στο κέντρο των επιδιώξεων για το μέλλον της Ευρώπης. Θα ήθελα εδώ να παρατηρήσω ότι δε πρέπει να δούμε τη **Στρατηγική της Λισαβόνας** απλά σαν συγκεκριμένους στόχους αλλά σαν εφαλτήριο για νέες πανευρωπαϊκές δράσεις, για επανεκτίμηση όλων των μέτρων που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επίτευξη νέων στόχων.

Το World Economic Forum και η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε πρόσφατη αξιολόγηση της προόδου για την επίτευξη των στόχων για την Στρατηγική της Λισαβόνας, επισημαίνουν ότι :

- ∅ Η ευρωπαϊκή οικονομία υπολείπεται από πολλές χώρες του ΟΟΣΑ και τις ΗΠΑ σε όλες τις βασικές διαστάσεις της Στρατηγικής της Λισαβόνας εκτός από αυτήν του "κοινωνικού αποκλεισμού".
- ∅ Οι επιχειρηματικές επιδόσεις του κάθε κράτους μέλους υπολείπονται αυτών των ΗΠΑ.
- ∅ Οι υπό ένταξη χώρες υπολείπονται και αυτές των βασικών διαστάσεων της Στρατηγικής της Λισαβόνας, γεγονός που σημαίνει ότι ενδέχεται να μειώσουν περαιτέρω τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στους περισσότερους δείκτες.

Παρά την διακήρυξη της Λισαβόνας στην οποία συμφωνήσαμε όλες οι χώρες μέλη της Ε.Ε. εάν συνεχίσουμε με αυτούς τους ρυθμούς δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται στα επόμενα επτά χρόνια, δηλαδή **μέχρι το 2010, να γίνει η Ευρώπη η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.**

Από τη διακήρυξη της Λισαβόνας θα σταθώ σε δύο πολύ σημαντικά σημεία για την πορεία και το μέλλον της απασχόλησης :

1. την καλλιέργεια της επιχειρηματικότητας και
2. την αξιοποίηση της κοινωνίας της γνώσης

I. Η επιχειρηματικότητα είναι παράγοντας ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας όπως ορθώς αναγνωρίστηκε στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Βαρκελώνης και όπως αναφέρεται και στην Αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση.

Επιχειρηματίες είναι αυτοί που δημιουργούν νέες πηγές πλούτου, αντικαθιστούν αναποτελεσματικές επιχειρήσεις με καινούργιες, συχνά καινοτόμες, και δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας. Η δημιουργία ενός πλαισίου ευνοϊκού για την επιχειρηματικότητα είναι απαραίτητη, όχι μόνο για τα άτομα που επιθυμούν να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση ή για την επιβίωση των μικρών επιχειρήσεων αλλά ακόμη και για τις μεγάλες επιχειρήσεις, προκειμένου αυτές να συνεχίσουν να είναι δημιουργικές και κερδοφόρες, να προσαρμόζονται και να αναπτύσσονται στα νέα δεδομένα.

Στις σημερινές συνθήκες η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας είναι άμεση προτεραιότητα για μια πολιτική που επιδιώκει την οικονομική ανάπτυξη και μέσω αυτής, τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η επιχειρηματικότητα αναγνωρίζεται πλέον ως θεμέλιος λίθος της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

Χρειάζεται να αναπτύξουμε περαιτέρω την έφεση των νέων στο επιχειρείν και να εφοδιασθεί το επιχειρηματικό δυναμικό της Ευρώπης με περισσότερες γνώσεις, που βοηθούν την επιχειρηματική δράση και περιορίζουν την αποτυχία στα πλαίσια του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

Πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων στην Ε.Ε. ενώ η αποτυχία της επιχειρηματικής δράσης δεν θα πρέπει να στιγματίζεται κοινωνικά και να διώκεται.

II. Καθόσον αφορά την κοινωνία της γνώσης:

Στην παραδοσιακή οικονομική σκέψη, η εργασία είναι ένας από τους συντελεστές παραγωγής. Ωστόσο, σε μια οικονομία που βασίζεται στη γνώση, οι οργανισμοί αξιολογούνται όχι βάσει των προϊόντων ή των μηχανών τους αλλά κυρίως βάσει της ικανότητας του εργατικού δυναμικού

τους να αξιοποιήσουν την πληροφορία και την γνώση. Ο ρυθμός των καινοτομιών, των αλλαγών στις τεχνολογίες, στα προϊόντα και τις υπηρεσίες είναι τόσο γρήγορος πλέον ώστε τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων και των χωρών εξαρτώνται από την προσαρμοστικότητα και την ικανότητα του ανθρώπινου δυναμικού τους.

Σήμερα, όλος ο κόσμος χρησιμοποιεί τους όρους "βιομηχανίες της γνώσης", "εργασία της γνώσης" και "εργαζόμενος της γνώσης" χωρίς να κατανοεί πλήρως τι συνέπειες έχουν για μας, για τους νέους, για τις ανθρώπινες αξίες και συμπεριφορές, για τη διοίκηση των επιχειρήσεων, για την οικονομία την δημόσια διοίκηση και την πολιτική. Εν τούτοις, ένα πράγμα που φαίνεται ήδη ξεκάθαρα είναι – και πρέπει όλοι να το συνειδητοποιήσουμε - ότι η ανατέλλουσα κοινωνία και οικονομία της γνώσης θα διαφέρουν ριζικά από την κοινωνία και την οικονομία του τέλους του 20^{ου} αιώνα.

Η γνώση διαφέρει απ' όλα τα υπόλοιπα μέσα παραγωγής, στο ότι δεν μπορεί να κληρονομηθεί ή να κληροδοτηθεί. Πρέπει να την αποκτήσει κανείς από την αρχή ενώ όλοι ξεκινούμε από το ίδιο επίπεδο αμάθειας.

Στην σημερινή κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας, ο επιχειρηματίας μελετά την παγκόσμια αγορά. Ο επιχειρηματίας είναι αυτός που βλέπει ανικανοποίητες ανάγκες, τις αντιλαμβάνεται ως ευκαιρίες και αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο δημιουργώντας παράλληλα νέες θέσεις εργασίας και απασχόληση.

Η γνώση γίνεται τον 21^ο αιώνα γρήγορα απηρχαιωμένη και οι εργαζόμενοι της γνώσης πρέπει να ξαναγυρίζουν τακτικά στα θρανία. Οι απαιτήσεις της εργασίας σήμερα δεν μοιάζουν με τις παραδοσιακές ειδικεύσεις, οι οποίες ακόμα αλλάζουν με πολύ αργό ρυθμό. **Τα επόμενα χρόνια η συνεχής εκπαίδευση των ήδη πολύ μορφωμένων εργαζομένων θα αποτελεί τον πυρήνα ανάπτυξης κάθε κοινωνία.**

Η μεγάλη πρόκληση για την Ευρώπη σήμερα είναι πως θα γίνει η πλέον ανταγωνιστική περιοχή του κόσμου διατηρώντας και ανανεώνοντας το κοινωνικό της πρόσωπο. Από τις πολιτικές κατευθύνσεις, τη μέθοδο και τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν, την αποτελεσματικότητα των μέτρων της δημόσιας διοίκησης καθώς και από την πορεία της διεύρυνσης της Ευρώπης εξαρτάται η επιτυχία αυτού του στόχου.

Καίριο και κεντρικό ρόλο μπορούν και οφείλουν να ασκήσουν και οι Κοινωνικοί Εταίροι. Τόσο η Συνθήκη του Άμστερνταμ, όσο οι στόχοι της Λισσαβόνας καθώς και μια σειρά από Αποφάσεις Συμβουλίων Κορυφής εμπιστεύονται τους Κοινωνικούς Εταίρους δίδοντάς τους πρωταγωνιστικούς ρόλους. Σε επιβεβαίωση των παραπάνω στη Διάσκεψη Κορυφής του Κοινωνικού Διαλόγου το Νοέμβριο 2002 στις Βρυξέλλες οι Κοινωνικοί Εταίροι δεσμεύτηκαν σ' ένα **πολυετές Πρόγραμμα Δράσης** που έχει διπλό σκοπό:

τη συνεισφορά τους στους στόχους της Λισαβόνας και την έμπρακτη ανάπτυξη αυτόνομου διαλόγου.

Η Ευρωπαϊκή Βιομηχανία και ο επιχειρηματικός κόσμος υποστηρίζουν την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης ως βασικό εργαλείο επίτευξης των στρατηγικών αυτών στόχων και θεωρεί την αναθεώρησή της ως ευκαιρία ενίσχυσης της αποτελεσματικότητάς της. Σ' αυτό το πνεύμα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η γνώση, η ευελιξία και η επιχειρηματικότητα αποτελούν βασικούς παράγοντες για την υλοποίηση αυτών των στόχων της και για το μέλλον της απασχόλησης.

Συμπερασματικά, προκειμένου να έχουμε μια ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία, οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι αυξήσεις των εισοδημάτων θα διαμορφώνουν συνθήκες για τη διατήρηση και την αύξηση της απασχόλησης και τη σταθερότητα των τιμών. Ταυτόχρονα η οικονομική πολιτική κάθε κράτους θα πρέπει να βελτιώνει τη δημοσιονομική σταθερότητα και να λαμβάνει υπόψη της τις επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού.

Τα κράτη-μέλη οφείλουν να προχωρήσουν σθεναρά στην προώθηση διαρθρωτικών αλλαγών σε πολλούς τομείς. Αλλαγές χρειάζονται και στην αγορά εργασίας διότι το μέλλον της εργασίας εξαρτάται αναπόφευκτα από την ταχύτητα προσαρμογής μας, δηλαδή των κοινωνικών εταίρων κάθε χώρας, στις αναγκαιότητες αυτές. Η εργασία αναδεικνύεται όλο και περισσότερο σε ποιοτικό παράγοντα αλλά και σε κύριο συντελεστή του αποτελέσματος. Πρόκειται για μια διαρκώς ανανεούμενη συνέργεια.

Κυρίες και Κύριοι,

Αν στην καινούργια παγκόσμια οικονομία της γνώσης όπου ο χρόνος και οι αποστάσεις ελαχιστοποιούνται με τις σύγχρονες τεχνολογίες, αισθανόμαστε συχνά ανίσχυροι, αυτό δεν πρέπει να είναι είναι σημάδι προσωπικής ή ομαδικής αποτυχίας αλλά απλά αντανάκλα τις αδυναμίες των θεσμών μας.

Υπάρχει ανάγκη αναδόμησης των θεσμών και ανάγκη δημιουργίας καινούργιων. Γιατί η παγκοσμιοποίηση δεν είναι κάτι παροδικό και τυχαίο, ούτε αναστρέψιμο. Είναι μια μεταλλαγή των συνθηκών της ζωής μας. Είναι ο τρόπος που βιώνουμε σήμερα την εξέλιξη της γνώσης και τη πρόοδο της τεχνολογίας. Υπενθυμίζω σε όλους μας ότι μόνη σταθερή αξία είναι η συνεχής αλλαγή.-